

органів внутрішніх справ при УМВС України в Харківській області. Це дозволить поглибити знання курсантів про діяльність місцевих органів міліції, краще виховувати їх на героїчних традиціях, справжніми патріотами України, сповненими любові до рідного краю, поваги до минулого Слобожанщини. Доцільною вбачається також пропозиція ввести викладання історії органів внутрішніх справ до навчальних планів курсів початкової підготовки, підвищення кваліфікації та службової підготовки працівників української міліції.

Список літератури:

1. Тетерич О.М., Гавриленко О.А. Моральні засади професії юриста // Вісник Університету внутрішніх справ. 1998. № 3-4
2. Кони А.Ф. Нравственные начала в уголовном процессе // Собр. соч. в 8 тт. Т.4. 3. Історія органів внутрішніх справ. Частина I (до початку ХХ ст.). Навчальні матеріали до спецкурсу. 1999.

Надійшла до редколегії 13.10.99

О.В. Лаверіненко, канд. юрид. наук

ВПРОВАДЖЕННЯ СПЕЦКУРСУ «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ СПІВРОБІТНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ» В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВЗО МВС УКРАЇНИ

В системі МВС України розпочато роботу з реформування правової бази, що регулює службово-трудові та похідні від них відносини працівників ОВС. Свідченням цього є розробка: Концепції розвитку системи Міністерства внутрішніх справ, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24.04.96 р. №456; Комплексної програми вдосконалення роботи з кадрами і підвищення авторитету міліції на 1999-2005 рр., оголошеної розпорядженням МВС України від 04.01.99 р. №1; розпочато серйозну роботу з розробки нового Положення про проходження служби та Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ, удосконалюється договірно-правова база міжнародного співробітництва МВС України.

В контексті реформування правоохоронної системи та реорганізації загальної навчальної підготовки працівників міліції, перед вищими закладами освіти МВС України постало завдання оптимального поєднання принципів універсальності та спеціалізації освіти, посилення уваги щодо вивчення практично орієнтованих дисциплін.

Службово-трудові відносини працівників ОВС мають складну структуру і специфічний суб'єктний склад: співробітник як носій владних повноважень, представник влади, будучи суб'єктом таких відносин, може виступати і як учасник державно-управлінських відносин в залежності від сфери реалізації зазначених повноважень.

Так, владні, управлінські відносини, що виникають із трудового договору (контракту про службу) і не виходять за межі координації спільної праці осіб рядового і начальницького складу, будуються по лінії організації

і управління спільною працею, реалізуються в рамках трудового колективу органу (підрозділу) і носять характер трудового, а не державного, адміністративного управління. Ці обставини й обумовили їх місце в якості організаційного елемента службово-трудова правовідносин і приналежність до предмету трудового права, а не адміністративного, конституційного й інших галузей права.

Відносини ж, що виникають з приводу здійснення працівником органів внутрішніх справ державно-управлінської, юридично-владної функції і реалізуються за межами трудового колективу, в якому він працює, є відношеннями «з зовнішнім середовищем». Такі відносини є комплексним, полігалузевим правовим інститутом і регламентуються нормами різних галузей права (адміністративного, кримінально-процесуального, конституційного та ін.).

З огляду на це, відносини співробітників ОВС, які виникають при здійсненні державно-владних функцій, управлінських повноважень розглядаються курсантами та слухачами при вивченні таких дисциплін як: адміністративне право та адміністративна діяльність органів внутрішніх справ, кримінальне та кримінально-процесуальне право, конституційне право та інших.

Щодо правового регулювання безпосередньо процесу трудової діяльності цієї категорії працівників, то до останнього часу належної уваги цьому питанню не приділялося.

На сьогодні, як свідчать наукові дослідження, однією із тенденцій розвитку трудового права є включення до предмету цієї галузі права відносин, які виникають при проходженні напівмілітаризованої державної служби, зокрема, особами рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ.

Враховуючи це та те, що головними чинниками при здійсненні на практиці правоохоронних функцій є знання працівниками спеціального законодавства про працю, яке регламентує службово-трудова та похідні від них відносини та вміння правильно його застосовувати; належний рівень правового та соціального захисту працівників ОВС (безпечні умови праці, гарантії захисту їх службово-трудова прав та законних інтересів при вирішенні трудових спорів, притягненні до дисциплінарної, матеріальної відповідальності, нормальна тривалість робочого часу тощо), - було б доцільно запровадити в системі ВЗО МВС України спеціальний навчальний курс «Правове регулювання праці співробітників органів внутрішніх справ України». Цей навчальний курс пропонується курсантам всіх спеціальностей, слухачам інститутів та факультетів підвищення кваліфікації, слухачам заочної форми навчання та постійному особовому складу - викладачам вищих закладів освіти, науковим співробітникам.

Спеціальний курс структурно має складатися з восьми тем та передбачати вивчення питань, які стосуються системи законодавства про поря-

док та умови проходження державної служби в органах внутрішніх справ; галузевої приналежності норм, що регламентують роботу працівників ОВС; робочого часу та часу відпочинку; оплати праці; службово-трудової дисципліни; матеріальної відповідальності працівників органів внутрішніх справ; порядку вирішення трудових спорів і соціального та правового захисту осіб рядового та начальницького складу.

Завдання спецкурсу полягає у формуванні у курсантів та слухачів навичок щодо застосування та аналізу діючого законодавства про працю працівників міліції України.

Мета - вивчити чинне законодавство, що регулює службово-трудові та похідні від них відносини працівників ОВС, їх соціальний та правовий захист та поглибити знання основних концептуальних положень науки трудового права, трудового законодавства України та практики його застосування.

Вивчення дисципліни здійснюється під час читання лекцій, проведення семінарських і практичних занять, шляхом самостійної підготовки та консультацій. Контроль за вивченням курсу здійснюється під час виконання контрольних тестових завдань та при складанні диференційованого заліку.

При вивченні першої теми «Законодавство про службу працівників ОВС» курсанти повинні: засвоїти поняття системи законодавства про службу, зміст нормативних актів, що регулюють службу працівників міліції, їх види та вміти дати загальну характеристику цим законодавчим актам; визначити галузеву приналежність норм, які регламентують проходження державної служби в органах міліції; значення і прояви єдності та диференціації в процесі правового регулювання праці осіб рядового та начальницького складу; розглянути головні ознаки та поняття службово-трудових відносин працівників міліції.

Розглядаючи другу тему «Правове регулювання проходження служби в органах внутрішніх справ України», курсанти та слухачі повинні звернути увагу на вивчення: порядку прийняття на службу в міліцію (трудоий договір, контракт про службу, його сторони, зміст та значення; випробування при прийнятті на службу; поняття та можливі підстави відмови в прийнятті на службу, порядок встановлення наставництва); розглянути порядок та умови роботи співробітників міліції за сумісництвом; вивчити процедуру призначення на посади, переміщення й просування по службі; порядок та умови присвоєння, зниження та позбавлення спеціальних звань; проведення атестації працівників та її юридичне значення; засвоїти підстави звільнення зі служби та розглянути їх класифікацію.

Правові нормативи, режим та облік робочого часу; поняття та види робочого дня працівників міліції; порядок та умови застосування надурочних робіт в міліції – всі ці питання вивчаються в третій темі спецкурсу «Робочий час та час відпочинку працівників міліції». В цій же темі курсанти

розглядають поняття і види часу відпочинку; порядок та умови надання працівникам міліції відпусток та їх види.

Наступна тема – тема IV «Оплата праці співробітників міліції. Гарантійні та компенсаційні виплати» передбачає засвоєння нормативних актів, які регулюють порядок та умови виплати грошового утримання працівників міліції. Окремо розглядаються методи правового регулювання оплати праці осіб рядового і начальницького складу, оплата праці співробітників при відхиленнях від звичайних умов роботи та компенсаційні і гарантійні виплати.

Поняття, зміст, методи забезпечення службово-трудової дисципліни; заохочення та дисциплінарні стягнення, які застосовуються до працівників ОВС, їх види та порядок застосування – вивчаються в V темі «Службово-трудова дисципліна».

Тема VI «Матеріальна відповідальність осіб рядового і начальницького складу ОВС за шкоду, заподіяну державі» передбачає засвоєння курсантами та слухачами наступних питань: поняття, ознаки, види, підстави та умови матеріальної відповідальності працівників міліції; порядок визначення розміру шкоди та її відшкодування; обставини, що виключають матеріальну відповідальність працівників міліції за шкоду, заподіяну державі.

В рамках окремої теми – теми VII «Трудові спори працівників міліції та порядок їх розв'язання» розглядаються поняття, причини трудових спорів працівників міліції та розкривається порядок їх розгляду.

Тема VIII «Соціальний захист працівників міліції України». Вивчаючи цю тему, курсанти, слухачі торкаються питань щодо: порядку обчислення трудового стажу працівників ОВС, умов особистого обов'язкового державного страхування співробітників; пенсійного забезпечення осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ, видів допомог та умов і порядку їх виплати; видів пільг, передбачених діючим законодавством для працівників міліції.

Отже, перспективи розвитку законодавства про працю потребують розробки та вдосконалення спеціального законодавства про порядок та умови проходження служби в органах міліції на базі основних принципів, положень трудового права. Для вирішення цих задач існує нагальна потреба у більш глибокому вивченні законодавства про працю співробітників міліції та вірогідних напрямів його вдосконалення, що і є головною метою запропонованого для впровадження в системі ВЗО МВС України спеціального навчального курсу.

Надійшла до редколегії 05.10.99